

BEMUTATÁS

Az **Akathisztosz himnusz** kedvelt imádságforma a keleti keresztény hívők számára. A leghíresebb, és valószínű, hogy a legrégebbi az Istenanya tiszteletének szentelt (költemény), amelynek bemutatására kerül sor. Századokon keresztül ugyanazt a formulát használták, hogy abból sok más komponáljanak, és így ünnepeljék Isten dicsőségét, tiszteljék az Úr Jézust, tiszteljék Szűz Máriát, az angyalokat és a szenteket. Ünnepléses és szuggesztív ünneplésről van szó, amely hívja a hívőket, hogy lépjenek be a rítusban (szertartásban) kifejezett isteni valóságba. Minden ehhez járul hozzá: a szövegek költőisége, az énekek dallama, a tisztelt ikonok ragyogása, mécsesek fénye, a virágok változatossága és a tömjén illata. Valóban, ez az imádság egy pillanatra „a szentek polgártársai és Isten családjának tagjai” (Ef 2,19) érzését adja ezen a világon zarándokoknak és idegeneknek, előkészület ez egy eljövendő világ felé, hogy aki részt vesz, elsajátíthatja az ősatyák szavait, és meghatódottan mondhatja: „A mennyország itt a földön van és találkoztunk azzal.”

A görög nyelvben az *'akathisztosz'* szó azt jelenti, hogy 'nem ülve'. Ezt a himnuszt valóban állva végzik, mert Isten előtt, aki nyilatkozik, az ember feláll, hogy összeszedje tekintetét, hogy kész legyen válaszolni a hangjára, és követni Őt rendelkezésre állással. Az álló testtartás ily módon jelzi szabadságunkat és örömünket, hogy Isten gyermekei vagyunk.

Az **Akathisztosz Himnusz az Istenanya tiszteletére** az eddig ismertek közül a legrégebbi. A komponálásának időpontja valószínű viszonyul az Efezusi Zsinatot (431) követő időszakra, amikor Máriát „*Theotokos*”-nak, Istenanyának fogadták el. Nem ismerjük ennek a költői és teológiai remekműnek a szerzőjét, úgy fogadjuk azt, mint a teljes Egyház kórusénekét, amely himnuszt zeng a Boldogságos Szűz Máriának.

A Himnusz azonnali elterjedéséről tudunk, és a hagyomány szerint ünneplésesen énekelték 626. augusztus 7-én, a Szent Szófia templomban, Hérakleiosz császár és Sergios (Szergiosz) pátriárka jelenlétében, a városnak a perzsák szörnyű ostromából való megszabadulása alkalmából. Az összegyűlt nép egész éjjel ezt az Istenanyának szóló dicsőítő és hálaadó himnuszt énekelte, akit a város felszabadítójának tartottak. Ennek az eseménynek az emlékére éves ünnepet alapítottak, amelynek során összejönnek, dicséretet hozva az Istenanyának, megköszönve neki a közbenjárását és gyermekei folyamatos védelmét. Ez a sajátos – ma is meglévő – ünneplés megtalálható a liturgikus naptárban, az Örömhírvétel ünnepehez közeli szombaton, a Nagyböjt ötödik szombatján, amelyet emiatt „Akathisztosz szombatnak” neveznek.

Az Istenanyának címzett Akathisztosz Himnuszt különböző módon végezhetik: közösségi és ünnepléses formában, vagy személyes imádságként, követve a teljes formát, vagy csak bizonyos részeket, avagy más liturgikus imádságoktól kísérve. A keleti egyházban még ma is ugyanolyan népszerűségnek örvend, mint amit mi (római katolikusok) a szent Rózsafüzérnek tartunk fenn. *

* fordítói észrevétel: a könyv szerzői a latin rítushoz tartoznak, és elsősorban ilyen olvasóközönségnek készítették az eredeti összeállítást.

A **himnusz szövege huszonnégy versszakból** (strófából) áll, amelyek bemutatják az Istenanya dicséretét, szigorú és mély teológiai tanítást nyújtva. Gazdag bibliai szimbólumok és a szuggesztív képek egész sora következik: Mária felmagasztaltatik Isten tervéhez való ragaszkodásán, az Úr Jézus misztériumában való részesedésén át, az egyház és minden hívő életében való jelenlétén keresztül. Így Mária rendkívüli tapasztalata ismertté, csodálttá és fohászkodóvá válik, teljes igazságában és szépségében, a csodálat, ámulat és a hála növekvő ritmusában.

A huszonnégy versszak **két részre** oszlik. Az **első**, az elbeszélő **rész** bemutatja az imádságunk számára az Istenanya életének fő eseményeit, az Örömhírvételtől Jézus templomban való bemutatásáig. A **második rész** teológiai. Bemutatja az Istenanya misztériumának fontosabb szempontjait az egyház hitével és a hívők életével összefüggésben.

Két refrén ad lüktetést a himnusz folyamatának: „*Üdvözlégy, Istennek Szeplőtelen Jegyese!*” és „*Alleluja!*”. Első egy ünnepléses felkiáltás Máriához, a Szűzhöz, akit a Mindenható úgy alkotott meg, mint Fia Anyja, mint Jegyes, akit a Magasságbeli termékenyítéssel a Szentlélek hatalmával; a második viszont az Úr Jézus ünnepléses dicsőítése, aki Máriától született, meghalt és feltámadt az üdvösségünkért.

Ez a mi kiadásunk bemutat néhány sajátosságot.

Az ünneplés kezdetén bevezetésre kerülnek az **előkészítő szertartások**, merítve azokból a szertartásokból, amelyek megelőzik az Akathisztosz ünneplését a Nagyböjt ötödik szombatján: az Istenanyának szóló dicséretet előtt szükséges kérni az Úr könyörületét értünk és mindenkiért. Az Örömhírvétel evangéliumának hirdetése beléptet üdvösségünk eredeti eseményébe, ami annyi módon éneklésre kerül az egész himnusz során.

Az **Bevezetés** és az **Utószó**, amelyek megnyitják és bezáráják a himnuszt, bemutatják nekünk Gábrriel arkangyal csodálatát az Isten Fia megtestesülése és Mária szüzességének misztériuma előtt.

A jelenlegi változatban arra törekedtünk, hogy minél folyamatosabbá és érthetőbbé tegyük a himnusz **szövegét**. Kiindulva az eredeti görög szövegből, profitálhatunk a különböző fordításokból, különösen abból, amelyet Ermanno Maria Toniolo, szerzete atya javasolt, amelyet összességében adaptáltak az énekelt dicsőítésben. Tulajdonképpen minden Akathisztosz himnusz – költeményi formában felfogva – úgy mutatkozik, jelenik meg, hogy az természetes az éneklésre, és ezért is van így, ahogy halljuk a keleti egyház híveinek ajkáról.

A himnuszon belül az **Ódák** három szakaszban kerülnek bemutatásra, amelyeket a Himnusköltő József komponált a VIII. században, és amelyek az Akathisztosz ünnepléses végzésére vannak fenntartva. Tartva magát a Biblia szent szövegéhez és a természet csodálatos könyvéhez, az antik szerző képeken és mindig különböző szakokon keresztül többször ismétli ugyanazokat a kifejezéseket, ahogy csak egy szerelmes képes tenni a szeretett személyért. Így ezek a szövegek újra felveszik, és tovább fejlesztik az Akathisztosz témáit, és csak látszólag törnek meg a himnusz énekét: való-